

τοῖς ἀποτελοῦσι τὸν ἕτερον πόλον τῶν κυκλοειδῶν, δηλαδή παρὰ τοῖς πάσχουσι μᾶλλον κατάθλιψιν, βαρυθυμίαν, οὗς ὁ συγγραφεὺς ἀποκαλεῖ τὸν τύπον τῆς βαρυθύμου κράσεως.

Ὁ μὲν ἐλαφρῶς μανικὸς κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς κινήσεως τῶν ψυχικῶν γεγονότων κρινόμενος δύναται νὰ κληθῆ «εὐκίνητος» ὁ δὲ βαρύθυμος «ράθυμος».

Μεταξὺ τοῦ ἐλαφρῶς μανικοῦ καὶ τοῦ βαρυθύμου ὑπάρχουν πᾶσαι αἱ ἄλλαι καθαρῶς κυκλοειδεῖς κράσεις. Διὰ τινων δὲ συγκεκριμένων παραδειγμάτων ὁ συγγραφεὺς σαφηνίζει λαμπρῶς τὰ τρία κύρια εἶδη τῆς κυκλοειδοῦς κράσεως, ἦτοι τὸν ἐλαφρῶς μανικόν, τὸν ὑπὸ σιωπηρᾶς εὐθυμίας κατεχόμενον καὶ τὸν βαρύθυμον.

ζ') Αἱ κράσεις τῶν σχιζοειδῶν.

Τὰς δὲ κράσεις τῶν σχιζοειδῶν ὡς ἐξῆς χαρακτηρίζει ὁ συγγραφεὺς.

Ἐνῶ οἱ κυκλοειδεῖς εἶναι ἀπλοῖ, ἀπέριττοι καὶ τὰ συναισθήματα αὐτῶν ἀνέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀμέσως, φυσικῶς καὶ ἀπαραμόρφωτα, ὥστε δύναται πᾶς τις ὀρθῶς νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν· οἱ σχιζοειδεῖς τούναντίον ἔχουσι καὶ ἐπιφάνειαν καὶ βάθος. Κατ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐπιδεικνύουσι κτηνωδίαν ἢ γογγυστικὴν ἀμβλύτητα ἢ εἰρωνείαν εἰς ὠρισμένον τι ἀναφερομένην ἢ ὀρρωδίαν, ἧς ἕνεκα δίκην μαλακίων, ἀθροῦβως ἀποσύρονται εἰς ἑαυτούς. Δυνατὸν δὲ πολλάκις κατ' ἐπιφάνειαν μὲν μηδὲν ὠρισμένον νὰ παρέχουν, νὰ ἐμφανίζονται δὲ πρὸ ἡμῶν ὡς πράγμα τι ἀλλόκοτον, ψυχρὸν καὶ ἀνιαρὸν καὶ ὡς τι ἀορίστως προβληματικόν. Τὸ δὲ βάθος, τὸ κρυπτόμενον ὑπὸ τῶν προσωπίδων τούτων, δυνατὸν νὰ εἶναι ἀπλῶς τὸ μηδέν, δηλαδή θυμικὴ ἀμβλύτης· δυνατὸν νὰ μὴ κρύπτεται ἄλλο τι ἢ ὄνειροπολία, μαῦρα ἐρείπια, βαθέως χαλινὸν θυμικὸν κενὸν ἢ ἡ δριμεῖα πνοὴ τῆς ψυχροτάτης ἀψυχίας. Τὴ ὅμως ἀκριβῶς κρύπτεται ὅπισθεν τοῦ παραπετάσματος δὲν δυνάμεθα

νά διδωμεν. Πολλοί σχιζοειδείς παραμένουν εις ἡμᾶς ἄγνωστοι, καὶ δεκαετίαν ὄλην ἂν συζῶμεν μετ' αὐτῶν.

Οἱ σχιζοειδείς διάγουν βίου ἐσωτερικόν, ζῶσι τρόπον τινὰ ἀσχολούμενοι μετὸν ἑαυτῶν. Autismus καλεῖται ὑπὸ τοῦ Bleuler ἡ κατάστασις αὕτη, ἣν ἑλληνιστὶ δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὴν ἀσχιζόλησι ν. Δὲν δύναται τις νὰ γνωρίζῃ, τί συναισθάνονται οὗτοι, πολλάκις δὲ οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι γινώσκουν ἢ γινώσκουν μόνον ἀορίστως. Ἡ διάκρισις τοῦ νοσοῦντος ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς, τῶν γενικωτέρων γνωρισμάτων ἀπὸ τῶν εἰδικωτέρων νοσηρῶν φαινομένων, εἶναι πολὺ δυσχερεστέρα ἐνταῦθα παρὰ εἰς τὰς κρίσεις τῶν κυκλοειδῶν. Ἐν γένει δὲ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, μάλιστα δὲ ψυχικῶς, ἀπλούστεροι καὶ εὐδιαγνωστότεροι εἶναι οἱ κυκλόθυμοι. Ποικιλώτεροι δὲ καὶ δυσδιαγνωστότεροι, πρὸ πάντων ψυχικῶς, εἶναι οἱ σχιζόθυμοι, ὑγιεῖς καὶ πάσχοντες.

Περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τῶν σχιζοειδῶν δυνάμεθα νὰ πληροφορηθῶμεν ἀκριβέστερον μόνον ἐξ αὐτοβιογραφιῶν εὐφυῶν καὶ πεπαιδευμένων σχιζοειδῶν, πρὸ παντὸς δὲ ἐκ συγγραμμάτων, τὰ ὅποια κατέλιπον σχιζοειδείς ἢ σχιζόθυμοι μεγαλοφυῖαι καὶ δὴ ποιηταί. Ὅ,τι ἂν συναισθάνωνται οἱ σχιζοειδείς, εἴτε χυδαῖον, εἴτε παράδοξον, εἴτε βάνουσον, εἴτε πολὺτιμὸν τινὰ μυθικὸν θησαυρόν, κρατοῦν συνήθως μόνον δι' ἑαυτοὺς δι' οὐδένα δὲ ἄλλον. Διὰ τοῦτο ἡ ἀνεύρεσις τῶν βαθυτέρων ἰδιοτήτων τοῦ χαρακτηῆρός τοῦ σχιζοειδοῦς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ λεπτοτέρας συμπαθητικῆς ψυχολογικῆς ἀναλύσεως τῶν ἔργων σπουδαίων σχιζοειδῶν.

Οἱ σχιζοειδείς, ἂν τις παρατηρῇ αὐτοὺς ἐξωθεν, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκοινωνῆτοι, σιωπηροί, ἐπιφυλακτικοί, σοβαροί, ἰδιότροποι, ἐντροπαλοί, εὐαίσθητοι, πολλάκις ἔχουσιν εὐγενῆ συναισθήματα, δαίκνυνται πολλάκις νευρικοί, εὐερέθιστοι καὶ ἀγαπῶσι τὴν ἐξω φύσιν καὶ τὰ βιβλία. Πολλάκις εἶναι εὐπειθεῖς, ἀγαθοί, χρηστοί, πραεῖς, καὶ πολλάκις ἀμβλεῖς καὶ βλάκες.

Αἱ σχιζοειδεῖς κρίσεις ὑπάρχουν κυρίως μεταξὺ τῶν πόλων

«εὐερεθιστία καὶ ἀμβλύτης», καθ' ὃν τρόπον αἱ κυκλοειδεῖς μεταξὺ τῶν πόλων τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς θλίψεως. Ἄλλ' αἱ πλείσται σχιζοειδεῖς κράσεις δὲν εἶναι ἢ ὑπερευαίσθητοι ἢ ψυχραὶ ἀλλὰ συγχρόνως ἀμφοτέρω, καὶ ὑπερευαίσθητοι δηλαδὴ καὶ ψυχραὶ· κατὰ διάφορον ὁμως ἐκάστοτε ἀναλογίαν. Ὁ Bleuler πρῶτος κατέδειξεν ὅτι σχιζοειδεῖς νομιζόμενοι ὡς τυπικὰ παραδείγματα τῆς βαθυτάτης συναισθηματικῆς ἀμβλύτητος, μόνον τοῦτο ἔχουσιν ὑπολείμματα «συμπλεγμάτων», μέρη τινὰ τῆς ψυχῆς σφόδρα εὐαίσθητα, ἅτινα ἐρεθιζόμενα ἐξαίφνης παράγουν καταπληκτικὰς πράξεις.

Κανονικῶς ἡ σχέσις τῶν ποσῶν τῆς ὑπερευαισθησίας καὶ τῆς ἀναισθησίας, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται κατ' οὐσίαν ἡ συναισθηματικότης τοῦ σχιζοειδοῦς (καὶ τοῦ σχιζοθύμου ἐν γένει) μεταβάλλεται, προϊόντος τοῦ βίου, παρὰ πολλοῖς κατ' ὄψεις χωρὶς νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἀφετηρίαν. Ἀφοῦ ἡ ὑπερευαισθησία ἀνέλθη εἰς ἀκμὴν τινὰ, βαίνει εἴτα βραδέως ἐλαττουμένη, ἐνῶ αὐξάνεται ἡ ἀναισθησία, ἥτις παρὰ νοσοῦσι ἐξικνεῖται μέχρι ἀμβλύτητος. Οὐδεμία δὲ γίνεται πλέον ἐπάνοδος εἰς τὴν εὐαισθησίαν. Τούναντίον παρὰ τοῖς κυκλοειδέσι καὶ κυκλοθύμοις ἡ ψυχικὴ διάθεσις αἰωρεῖται κυματοειδῶς μεταξὺ τῶν δύο πόλων τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς θλίψεως, οὗ ἕνεκα, ὡς προείπομεν, ἐτέθησαν οἱ ὄροι κυκλόθυμος, κυκλοειδής, κυκλικός· διότι, ἵνα περὶ αὐτῶν πάλιν εἴπωμεν, ἐνταῦθα πρόκειται πάντοτε περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν ἀφετηρίαν, ἡ ψυχικὴ διάθεσις τρόπον τινὰ διαγράφει κύκλον ἢ μᾶλλον ἔλλειψιν.

Παρὰ πολλοῖς χάνουσι μὲν βαθμηδὸν τὸν συναισθηματικὸν αὐτῶν τόνον αἱ πρὸς τὸ ἰδικόν των πρόσωπον ξένοι καὶ ἀσχετοὶ ἄξια, ἐπιτείνεται δὲ ὁ τόνος τῶν προσωπικῶν καὶ ἐπομένως ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἐγὼ πρὸς τὸν ἐξω κόσμον· ἐντεῦθεν δὲ πηγάζει ὑπερβολικὴ ἐκτίμησις πρὸς τὸ ἴδιον ἐγὼ.

Ἄλλ' ὁμως μόνον μέρος τι τῶν σχιζοειδῶν βαίνει ἀπὸ τοῦ πόλου τῆς ὑπερβολικῆς εὐαισθησίας εἰς τὸν ἀντίθετον τῆς ἀναισθησίας· οἱ δὲ πολλοὶ παραμένουν μεικτοί· ἢ εὐαίσθητοι μὲ ἐπαρκῶς πως ἐκδηλουμένην ἐνίοτε ἀναισθησίαν ἢ κυρίως ἀναι-

σθητοι. Ὑπάρχουν δὲ καὶ τινες ἐλάχιστοι, παρ' οἷς μετὰ ψύχωσιν παρατηρεῖται μεγαλυτέρα ἢ πρὸ τῆς παθήσεως εὐαισθησία.

Κοινωνικῶς οἱ σχιζοειδεῖς εἶναι ἢ ἐντελῶς ἀκοινωνητοί, ὡς εἴπομεν, ἢ συναναστρέφονται μετ' ὀλίγων ἀποτελούντων κύκλον ἐκλεκτῶν ἢ συναναστρέφονται ἐν γένει μετὰ τῶν ἄλλων ὄλως ἐπιπολαίως, ἄνευ δηλαδὴ βαθυτέρας τινος ἐπαφῆς μετ' αὐτῶν. Ἡ ἀκοινωνησία τῶν σχιζοειδῶν εἶναι ποικίλη· σπανίως μὲν εἶναι ἀπαθῆς ἀμβλύτης, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ συναισθάνεται ὁ σχιζοειδὴς λύπην ἐπὶ τῇ προσελεύσει ξένων προσώπων ἢ ἀποστροφήν ἀμυντικῆς ἢ ἐπιθετικῆς φύσεως. Ἡ ἀποστροφή δὲ αὕτη πρὸς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων συναναστροφήν ποικίλλει βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς ἠπιωτάτης ἀδημονίας, αἰδημοσύνης καὶ ὀρρωδίας διὰ τῆς εἰρωνικῆς ψυχρότητος καὶ τῆς σκυθρωπῆς καὶ γογγυστικῆς ἀμβλύτητος μέχρι τῆς μετὰ τραχύτητος κτηνώδους ἐνεργοῦ μισανθρωπίας. Τὸ δὲ παραδοξότατον, πολλάκις τοῦ αὐτοῦ σχιζοειδοῦς ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους συναισθηματικὴ διάθεσις προσλαμβάνει παραδόξως τὰς ποικίλας μορφὰς τῆς αἰδημοσύνης, εἰρωνικότητος, σκυθρωπίας καὶ κτηνωδίας. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Robespierre.

Ἡ ἀγαθότης καὶ φιλοφροσύνη πολλῶν σχιζοειδῶν εἶναι προῖόν διελίας καὶ συναισθηματικῆς ἀναπηρίας. Εἶναι ὑποχώρησις πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἄλλων ἐξ ἀδιαφορίας μεμειγμένης μετὰ τοῦ φόβου τοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀνταγωνισμοῦ. Τοῦ κυκλοειδοῦς ὅμως ἡ φιλοφροσύνη εἶναι ἐγκάρδιος συμμετοχὴ εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην τῶν ἄλλων, εἶναι ἐνεργὸς εὐμένεια πρὸς αὐτοὺς ἢ, ἐν διαφωνίᾳ, ἀνοχὴ τῶν πράξεων ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους καταλαμβάνει τις, τί εἶναι. Ἐὰν δὲ ποτε τῶν σχιζοειδῶν ἡ ἀγαθότης ἔχει τι τὸ ἀβρὸν καὶ ἀξίεραστον, ἀποδοτέον εἰς μεῖξιν μετὰ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ κυκλοειδοῦς τύπου. Ἡ αἰδημοσύνη καὶ κοινωνικὴ διελία εἶναι συχνότατα γνωρίσματα τοῦ σχιζοειδοῦς· ἀσθενέστεραι δὲ καὶ σχιζοθύμου. Ἡ προσέλευσις νέου προσώπου εἶναι ὑπὲρ τὸ

δέον ἰσχυρὸς ἐρεθισμὸς, προκαλεῖ τὴν λύπην καὶ παραλύει τὴν διάνοησιν καὶ τὴν εὐκινησίαν τοῦ σώματος.

Ἡ δὲ πρὸς τὰ βιβλία καὶ τὴν φύσιν ἀγάπη προέρχεται μᾶλλον ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀποστροφῆς καὶ τῆς κλίσεως πρὸς πᾶν ὅ,τι εἶναι σιωπηρὸν καὶ δὲν λυπεῖ. Πολλάκις δὲ ἡ κλίσις αὕτη εἶναι καθαρῶς ἀναπληρωματικὴ. Ἐπιδαφιλεύουν δηλαδὴ σπατάλως εἰς τὴν ὠραίαν, σιωπηρὰν φύσιν καὶ εἰς τὰ νεκρὰ ἀντικείμενα τῶν συλλογῶν αὐτῶν ἀπασαν τὴν ἐπαγωγὸν αὐτῶν τρυφερότητα, τὴν ὁποίαν, φαντάζονται, ὅτι ἀποκρούουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.

Πλὴν τῶν σιωπηρῶν τούτων ὄνειροπόλων ἕτερον εἶδος τῶν ὅλως ἀκοινωνήτων σχιζοειδῶν εἶναι τὸ τῶν σκυθρωπῶν ἰδιοτρόπων, οἱ ὅποιοι ἐν τῷ ἀπομεμονωμένῳ ἐρημητηρίῳ αὐτῶν διαρκῶς καὶ ἰσχυρογνωμόνως διανοοῦνται περὶ τῶν ἰδικῶν τῶν ἰδεῶν, εἴτε εἰς τὴν ὑγείαν ἀναφέρονται αὐταί, εἴτε ἐφευρέσεις εἶναι εἴτε πρὸ παντὸς μεταφυσικὰ συστήματα. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ σχιζοειδοῦς ὑπάγονται οἱ ἐφευρέται καὶ προφήται.

Ἴδιον πολλῶν εὐφροσύνων σχιζοειδῶν εἶναι ἡ αὐστηρὰ μετ' ἐκλεκτῶν τινῶν μόνον συναναστροφή.

Ἐπὶ τούτων δὲ καὶ σχιζοειδεῖς συναισθανόμενοι ἰσχυρὰν τὴν ἀνάγκην νὰ φαίνωνται διαφέροντες καὶ ὑπερέχοντες τῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο ὅσους νομίζουν ὅτι δύνανται νὰ τοὺς ἀμφισβητήσουν τὴν ὑπεροχὴν προσπαθοῦν νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν ἀφ' ἑαυτῶν.—Αἱ ἀριστοκρατικαὶ σχιζοειδεῖς φύσεις παρρηθὺς προδίδουν τὴν σχιζοειδῆ ἢ σχιζόθυμον αὐτῶν ἐμφυτον διάθεσιν καὶ διὰ τῆς χρήσεως ἀψόγου καθαρευούσης γλώσσης ἐν τῷ μέσῳ δημωδεστέρων συνομιλούντων. Ὡσαύτως δὲ ἐκδηλοῦσι τὴν ἀριστοκρατικότητα αὐτῶν καὶ διὰ τῆς μεγάλης μερίμνης περὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς εὐπρεπείας τῶν ἐνδυμάτων. Ἄλλ' ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις παρὰ τοῖς νοσοῦσι δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ ἐναντίον, δηλαδὴ εἰς πλήρη παραμέλησιν τῆς γλώσσης, τῆς συμπεριφορᾶς, τῶν κινήσεων, τῆς ἀμφιέσεως.

Πολλοὶ σχιζοειδεῖς εἶναι εὐσεβεῖς. Ἡ θρησκευτικότης δ' αὐ-

τῶν ρέπει εἰς τὴν μυστικοπάθειαν. Ἄλλ' οὐχὶ σπανίως αὕτη εἶναι ἀναντιρρήτως φαρισαϊκὴ, ὑπόκριτικὴ, ἐγωϊστικὴ καὶ εἰς σχηματισμὸν ἰδιαιτέρου κύκλου ὁμοίως θρησκευόντων κλίνοῦσα.

Καὶ τὸν ἔρωτα δὲ τῶν σχιζοειδῶν χαρακτηρίζει οὐχὶ θερμὴ, φυσικὴ, ἀπλὴ πρὸς τὸ ἐρώμενον πρόσωπον κλίσις, ἀλλ' ἡ ἔκστασις ἢ ἀπότομος ψυχρότης. Ὁ σχιζοειδὴς δὲν ζητεῖ ἀπλῶς ὥραιαν νεάνιδα, ἀλλὰ τὴν ἀπόλυτον γυναῖκα, ζητεῖ γυναῖκα, θρησκείαν καὶ κάλλος ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ μορφῇ ἠνωμένα. Ἡ γυνὴ εἶναι ἡ Ἁγία ἢ Μέγαιρα· τρίτον τι δὲν ὑπάρχει.

Οἱ σχιζοειδεῖς δὲν ἀπορροφοῦνται ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος. Παρὰ τοῖς ὑπερευαίσθητοις ἰδίᾳ κρατεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἰσχυρὰ ἡ ἀντίθεσις «ἐγὼ καὶ ὁ ἔξω κόσμος»· ἀδιαλείπτως ἐν ὑπερβολικῇ εὐερεθιστίᾳ διατελοῦντες ἀναλύουν καὶ συγκρίνουν ἑαυτούς: «Ὅποια τις εἶναι ἡ δρᾶσίς μου; Τίς με ἀδικεῖ; πῶς θὰ ἐπιβάλω τὸν ἑαυτὸν μου;» Κατ' ἐξοχὴν δὲ παρατηρεῖται τοῦτο παρὰ μεγάλοις καλλιτέχναις, οἱ ὅποιοι βραδύτερον ἔπαθον σχιζοφροσύνην ἢ κατάγονται ἐξ οἰκογενειῶν, περὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὑποψία, ὅτι εἶναι κληρονομικῶς βεβαρυνμένοι. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Τ. Τάσσο, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, ὁ Hölderlin, ὁ Strindberg.

Οἱ πλεῖστοι διατελοῦν ἐν διαρκεῖ ψυχικῇ συγκρούσει· ὁ βίος αὐτῶν εἶναι τρόπον τινὰ ἄλυσσις τραγωδιῶν καὶ δύναται τις ἄνευ πολλῆς ὑπερβολῆς νὰ εἴπῃ, ὅτι ἔχουν φυσικὴν ἰδιοφυίαν (Talent) εἰς τὸ τραγικόν. Τούναντίον ὁ ἀμιγῆς κυκλοειδὴς ἀδύνατον νὰ ὠθήσῃ κατάστασιν τινὰ εἰς τὰ ἄκρα, ὥστε νὰ ἀποβῇ αὕτη τραγικὴ· πρὶν ἢ συμβῇ τοῦτο, ἔχει προσαρμοσθῆ οὗτος πρὸς τὸ περιβάλλον.

Ὑπάρχουν σχιζοειδεῖς οὕτως ἰσχυρὰν ἔχοντες τὴν συχνάκις εἰς τὸν τύπον τοῦτον παρατηρουμένην συναισθηματικὴν ἀμβλύτητα, ὥστε εὐχαρίστως ἐπιδεικνύουν ὀλοσχερῆ ἀδιαφορίαν μεμειγμένην μετὰ σκώματος καὶ σαρκασμοῦ πρὸς πλεῖστα πράγματα κινουῦντα ἰσχυρὸν τὸ διαφέρειν τῶν ἄλλων.

Τοιοῦτοι εἶναι πλείστοι ἐκ τῶν κοινωρικῶς ἀκατασχέτως ἐκπιπτόντων, πλείστοι ἐκ τῶν ἐξ ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν καταγομένων ἀσώτων, παικτῶν, ποτῶν, πορνοδιαίτων νέων, ἐγκληματιῶν, ἀλητῶν, κτλ., καθ' ἃ κατέδειξεν ἡ σχολὴ τῆς Ἀϊδελβέργης καὶ δὴ ἰδίᾳ ὁ Wilmann. Συγγενεῖς δὲ πρὸς τούτοις εἶναι καὶ οἱ διαρκῶς βίον πλάνητα διάγοντες, οὐδένα τόπον πρὸς μόνιμον διαμονὴν κατάλληλον εὐρίσκοντες.

Συναισθηματικὴ ἀμβλύτης καὶ συναισθηματικὴ ψυχρότης εἶναι συνήθη παρὰ τοῖς σχιζοειδέσι φαινόμενα. Καλεῖται δὲ τις συναισθηματικῶς ἀμβλύς μὲν, ἐὰν περιφρονούμενος καὶ ὠθούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων δὲν ἐγείρει τὴν κεφαλὴν πρὸς διαμαρτυρίαν· ψυχρὸς δὲ, ἐὰν π.χ. διὰ μέσου πτωμάτων διερχόμενος μηδὲν συναισθάνηται. Ὅθεν ἡ μὲν ἀμβλύτης εἶναι πρὸς παντὸς παθητικὴ, ἡ δὲ ψυχρότης μᾶλλον ἐνεργητικὴ ἀναισθησία.

Παρὰ πάντα ταῦτα ὁμως ἀνευρίσκομεν πλειστάκις παρὰ τοῖς σχιζοειδέσιν ἰσχυρὰν τάσιν πρὸς ἐκπόνησιν ἀξίων λόγου θεωριῶν, πρὸς αὐξήσιν τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἄλλων, πρὸς ὑποδειγματικὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων των, στωϊκὴν εἰς τὸν προσωπικόν των βίον ἀπλότητα καὶ τὴν μεγίστην φιλόανθρωπον αὐτοθυσίαν πρὸ πάντων ὑπὲρ ἀπροσώπων γενικῶν ἰδεῶν. Κατὰ δὲ τὴν ἀπρόσωπον αὐστηρὰν δικαιοσύνην, κατὰ τὴν ἀντικειμενικότητα τῆς κρίσεως, κατὰ τὴν ἀκαμπτον πίστιν εἰς τὰς ἰδίας πεπειθήσεις, κατὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ φρονήματος, κατὰ τὴν ἀδιάσειστον, ἀπαρεγκλίτως εἰς τὸν σκοπὸν βαίνουσαν σταθερότητα ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς πραγμάτωσιν μεγάλων ἰδεῶν, κατὰ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν ἀκολουθίας ὑπερέχουν οἱ φύσει μὲ ἐξαιρετικὰ πνευματικὰ χαρίσματα πεπροικισμένοι σχιζοειδεῖς κατὰ πολὺ καὶ τῶν ἀξιολογωτάτων κυκλοειδῶν, οἱ ὅποιοι ὁμως ὑπερέχουν τῶν σχιζοειδῶν κατὰ μέσον ὅρον κατὰ τὴν φυσικὴν θερμὴν ἐγκαρδιότητα πρὸς τὸ ὠρισμένον συγκεκριμένον πρόσωπον καὶ τὴν ὑπομονητικὴν κατανόησιν τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ ψυχικῆς συστάσεως. Ἡ συναισθηματικὴ τῶν σχιζοειδῶν ψυχρότης κατὰ

ταῦτα δύναται, ἐάν εἶναι συγκεχωνευμένη μετ' ἄλλων ἀγαθῶν ἰδιοτήτων, νὰ ἀποβῆ κοινωνικῶς ὠφελιμωτάτη. Τούναντίον δέ, μετ' ἄλλων κακῶν ἰδιοτήτων συνδεδεμένη, δύναται νὰ ἀποβῆ βλαβερωτάτη.

Ἐνῶ δέ, ὡς εἶδομεν, ἡ ψυχικὴ κίνησις τῶν κυκλοειδῶν συντελεῖται ἐν συνεχείᾳ βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ ταχέος εἰς τὸ βραδύ καὶ τὰνάπαλιν, οἱ σχιζοειδεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τούναντίον κινουῦνται ἀπὸ τῆς καθ' ὑπερβολὴν ἐν τινι ψυχικῇ καταστάσει μακρᾶς ἐμμονῆς πρὸς ἄλλην καθ' ἄλματα καὶ οὐχὶ δ' ἡρεμωτέρας συνεχοῦς μεταβάσεως. Ἐνῶ ἡ τεταραγμένη ψυχὴ τοῦ κυκλοειδοῦς κατηρεμεί βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον διὰ πολλῶν φυσικῶν σταθμῶν, ἡ τοῦ σχιζοειδοῦς τούναντίον ὑπερπηδᾷ πάντας τοὺς διαμέσους σταθμοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἕτερον πόλον. Μέσαι συναισθηματικαὶ καταστάσεις εἶναι σπάνιαι. Ὁ σχιζοειδὴς ἢ ἀφοσιώνεται πρὸς πρόσωπόν τι μετὰ φανατισμοῦ ἢ μισεῖ αὐτὸ θανασίμως· οἱ συμβιβασμοί, τοὺς ὁποίους ἐπιτάσσει ὁ κοινὸς ὑγιῆς νοῦς, εἶναι ἄγνωστοι εἰς πολλοὺς σχιζοειδεῖς. Ἀρκεῖ πολλάκις ἑλαφρῶς πειράζουσα φράσις, ἵνα διεγείρη ἄσπονδον μῖσος πρὸς τέως στενωτάτου φίλου.

Διὰ συγκεκριμένων δέ τινων παραδειγμάτων ἐκ τῆς πράξεως αὐτοῦ εἰλημμένων ὁ συγγραφεὺς σαφηνίζει λαμπρῶς τοὺς ἐπὶ μέρους τύπους τῆς κράσεως τῶν σχιζοειδῶν, ἦτοι τὸν τύπον τοῦ ἔνδον μὲν εὐαισθήτου, ἔξω δέ φαινομένου συναισθηματικῶς παραλύτου, τὸν τοῦ ἔξω μὲν ψυχρότητα ἐπιδεικνύοντος καὶ μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ ἡρεμίας φερομένου, ἔνδον δέ λίαν εὐγενῆ φρονήματα ἔχοντος ἀριστοκράτου, τὸν τοῦ ἐμπαθοῦς ἰδεολόγου, τὸν τοῦ ψυχροῦ δεσπότη, τὸν τοῦ ὀργίλου ἄμα καὶ ἀμβλύνου, καὶ τὸν τοῦ ἀκαταστάτου μηδὲν ἐπαγγελλομένου πλάνητος.

η') Ἡ κράσις τῶν κυκλοθύμων (ὕγιων) καὶ ἡ τῶν σχιζοθύμων (ὕγιων) ἐν γένει.

Ἀφορηθεὶς ὁ συγγραφεὺς ὡς εἶπομεν, ἀπὸ τῶν βαρέως πασχόντων τὴν ψυχὴν καὶ κατόπιν ἀπὸ τῶν μετριώτερον

εισέρχεται τέλος εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ὑγιῶν, τῶν καθ' ἑκάστην μεθ' ἡμῶν ὁμαλῶς συναναστρεφόμενων προσώπων. Παρ' αὐτοῖς ἀνευρίσκομεν τοὺς αὐτοὺς σωματικούς τύπους καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀντιστοίχους ψυχικούς. Ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα, παρὰ τοῖς ὑγιέσι δηλαδή, συνιστᾷ τὴν χρῆσιν τῶν λέξεων **σχιζόθυμος** καὶ **κυκλόθυμος**, αἵτινες σημαίνουν πάντας τοὺς ὑγιείς καὶ πάντας τοὺς πάσχοντας, πρὸς δὴλώσιν τῶν ὁποίων ὁμοῦς εἰδικώτερον, ὡς εἶπομεν, μεταχειρίζεται τὰς λέξεις **σχιζόφρων**, **σχιζοειδής**, **κυκλικός**, **κυκλοειδής**.

Τὰ κατωτέρω παρατιθέμενα πορίσματα προκύπτουν ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῆς σωματικῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ψυχικῆς συστάσεως ἑκατοντάδων τινῶν ὑγιῶν ἀνθρώπων. μετὰ τῶν ὁποίων συνανεστρέφετο συχνὰ ὁ συγγραφεὺς. Ἐκ τούτων δὲ ἐξέλεξε πρὸς ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν περὶ τοὺς 150, ἡ σωματικὴ κατασκευὴ τῶν ὁποίων παρῆχε σαφῆ τὰ σωματικὰ γνωρίσματα τοῦ λεπτοσώμου (ἀσθενικοῦ), τοῦ ἀθλητικοῦ καὶ τοῦ πυκνοῦ τύπου. Τῶν πλείστων δὲ εἶχε καὶ φωτογραφίας.

Τῶν ἐρευνῶν τούτων τὰ πορίσματα συντόμως ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Οἱ ὑγιεῖς πυκνοὶ παρέχουν τὰς αὐτὰς κράσεις, ὡς καὶ οἱ πάσχοντες μανίαν ἢ κατάθλιψιν. Οἱ **κυκλόθυμοι** (ὑγιεῖς) ἢ κατέχονται μᾶλλον ὑπὸ τῆς εὐθυμίας (μετὰ τινῶν βέβαια ἰχνῶν θλίψεως) ἢ μᾶλλον ὑπὸ τῆς θλίψεως (μετὰ τινος πάντοτε εὐθυμίας σπανιωτέρας). Μεταξὺ δὲ τῶν δύο ἄκρων, τῶν ὑγιῶν δηλαδή τῶν διακρινομένων διὰ τὴν ἰσχυρὰν καὶ εὐθυμον ζωηρότητα, καὶ τῶν ὑγιῶν βαρυθύμων, (οἱ βαρύθυμοι ὑγιεῖς εἶναι σπανιώτεροι) τῶν διακρινομένων διὰ τὴν κενωμένην καὶ βραδείαν μαλακότητα, ἀποτελοῦσι μακρὰν συνεχῆ ἄλυσσιν οἱ μέσοι ὑγιεῖς κυκλόθυμοι, οὓς μετὰ τοῦ Βρεϊτὲρ ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζει **συντόνους** κράσεις. Οὗτοι, ἐὰν μὲν κλίνουν μᾶλλον πρὸς τὴν εὐθυμίαν, εἶναι εὐκίνητοτεροι ψυχικῶς, ἐὰν δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν θλίψιν, βραδυτέροι.

Ὡσαύτως οἱ ὑγιεῖς λεπτόσωμοι, ἀθλητικοὶ καὶ δύσπλαστοὶ παρέχουν κράσεις ὁμοίας πρὸς τὰς τῶν σχιζοφρόνων καὶ σχιζοειδῶν. Παρατηρητέον δ' ἔνταῦθα, ὅτι πολλάκις οἱ ὑγιεῖς ἀθλητικοὶ καὶ οἱ ὑγιεῖς ἀσθενικοὶ (λεπτόσωμοι) τρεφόμενοι καθ' ὑπερβολὴν παχύνονται οὕτως, ὥστε ὁ ἐπιπολαίως παρατηρῶν δύναται νὰ ἐκλάβῃ αὐτοὺς ὡς πυκνοὺς πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πλάνης ταύτης ἀναγκαῖον νὰ προσέχη τις ἀκριβέστερον εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ σκελετοῦ καὶ οὐχὶ εἰς τὸ πάχος ἐν γένει. Πάντως ὅμως πεπαχυμένος λεπτόσωμος ἢ ἀθλητικὸς παρέχει διάφορον ὄψιν ἢ εὐσωμος πυκνός.

Οἱ σχιζόθυμοι (ὑγιεῖς) κατέχονται μᾶλλον ἢ ὑπὸ ὑπερβολικῆς εὐαισθησίας ἢ ὑπ' ἀναισθησίας (ψυχρότητος)· ἀμφότεραι δυνατόν νὰ εἶναι συνδεδεμέναι μᾶλλον ἢ μετ' ἐπιμόνου καὶ συνεκτικῆς βουλήσεως καὶ συναισθήματος ἢ τούναντίον μετ' ἀκανονίστου καὶ ἰδιοτρόπου ἀλματικότητος. Ὅθεν παρὰ τῷ τύπῳ τῶν σχιζοθύμων ἀνευρίσκει τις συχνὰ εὐαίσθητον ἄμα καὶ ψυχρὰν συνεκτικότητα, ἀλματώδη καὶ ἀσταθῆ εὐαισθησίαν ἄμα καὶ ἰδιότροπον ἀδιαφορίαν καὶ νωθρότητα.

Οἱ σχιζόθυμοι ζῶσι μᾶλλον καθ' ἑαυτοὺς, συναναστρέφονται μετ' ὀλίγων καὶ ὀξέως διακρίνουσι τὸ ἴδιον ἐγὼ ἀπὸ τοῦ ἔξω κόσμου. Πάμπολλοι σχιζόθυμοι εἶναι ἐγωῖσταὶ καὶ μεμψίμοιροι. Σχιζόθυμοι ὅμως εἶναι καὶ οἱ μεγάλοι ἰδεολόγοι, εὐγενεῖς ὄνειροπόλοι, γνήσιοι ἀριστοκράται, ρωμαντικοὶ καὶ τραγικοὶ καὶ σατυρικοὶ, συστηματικοὶ φιλόσοφοι καὶ μεταφυσικοὶ. Ὡσαύτως σχιζόθυμοι εἶναι οἱ κατ' ἀρχὰς ἀκάμπτως τηρουμένας κυβερνῶντες μεγάλοι πολιτικοὶ, οἱ ἀγνοῖ ἰδεολόγοι πολιτικοὶ καὶ οἱ ψυχροὶ τῶν πραγμάτων λογισταί. Οἱ δὲ κυκλόθυμοι τούναντίον εἶναι ἄνθρωποι κυρίως ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος καὶ τοῦ παρόντος ἀπορροφούμενοι, εὐχαρίστως μετὰ τῶν ἄλλων συναναστρεφόμενοι, ἀκόμη καὶ ἐάν τινες τούτων ρέπουσιν μᾶλλον εἰς τὴν θλίψιν. Κυκλόθυμοι κυρίως εἶναι οἱ μετὰ δραστηριότητος εἰς τὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα ἐπιδιδόμενοι, οἱ τὰς ὑλικὰς τοῦ βίου ἀπολαύσεις λίαν ἠδέως ἐπιδιώκοντες, οἱ καλόκαρδοι εὐθυμογράφοι, οἱ περιγραφικοὶ καὶ πραγματοκρατικοὶ

συγγραφείς, οἱ εὐχαρίστως ἀναλαμβάνοντες καὶ διὰ τῆς βιο-
τικῆς αὐτῶν συνέσεως κατορθώνοντες νὰ συμβιβάζουν τὰ δι-
εστῶτα, οἱ μεγάλων ἔργων ὀργανωταὶ καὶ οἱ σφοδροὶ ἐν
τῷ πρακτικῷ βίῳ τολμηταί.

Μετὰ τοῦ γενικοῦ τοῦτου χαρακτηρισμὸν τοῦ γενικοῦ τύπου
τῶν κυκλοθύμων καὶ τοῦ τῶν σχιζοθύμων προβαίνομεν εἰς
τὴν σύντομον περιγραφὴν τῶν εἰδῶν αὐτῶν.

β) Τὰ εἶδη τῆς κράσεως τῶν κυκλοθύμων.

Τῶν κυκλοθύμων διακρίνει ὁ συγγραφεὺς τὰ ἑξῆς
εἶδη:

1. Τοὺς μετὰ φλυαρίας εὐθύμους. Τούτους
ἀκούομεν μακρόθεν, ὁμιλοῦν μεγαλοφώνως καὶ διὰ μακρῶν, αἱ
δ' ἄστειολογίαι αὐτῶν εἶναι θορυβώδεις. Ἀγαποῦν μᾶλλον νὰ
παίζουν καὶ νὰ πίνουν παρά νὰ ὑποβάλλωνται εἰς σύντονον
διανοητικὴν ἐργασίαν ἢ εἰς ἐπικινδύνους ταλαιπωρίας. Ἀπηλ-
λαγμένοι φιλοδοξίας διὰ τῆς ζωηρότητος καὶ τῆς ἀγαθότητος
αὐτῶν γίνονται ἀγαπητοὶ εἰς τοὺς ἄλλους· πολλάκις ὁμως γί-
νονται καὶ ὀχληροὶ ἕνεκα ἑλλείψεως λεπτότητος τρόπων συμ-
περιφορᾶς, ἕνεκα ἀκαλαισθήτου καυχησιολογίας, ἀφελοῦς
ἐγωϊσμοῦ καὶ φορτικῆς φλυαρίας.

2. Τοὺς ἡρέμους εὐθυμολόγους. Παρακαθήμενοι
καὶ ἀκούοντες κατ' ἀρχὴν λέγουν ὀλίγα. Ὅλιγον κατ' ὀλίγον
γίνονται θερμότεροι καὶ μετέχουν τῆς συζητήσεως μὲ ἡρεμον,
φυσικὸν τόνον φωνῆς, πολλάκις μὲ δηκτικότητα καὶ ζωηρό-
τητα. Ἀγαποῦν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τὰ παιδιὰ. Εἶναι
φίλοι πιστοί, ἀνέχονται τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἄλλων· γνωρίζουν
ἄριστα, πῶς νὰ μεταχειρίζωνται ἕκαστον ἀνθρώπον, ἀγαποῦν
τοὺς λαϊκοὺς τρόπους τῆς συμπεριφορᾶς καὶ εἶναι χρησταί.

3. Τοὺς σιωπηροὺς καλοκάρδους. Οὗτοι εἶναι
καλοὶ ἄνθρωποι, ὀλίγον δὲ φλεγματικοί. Δυσκόλως λαμβάνουν
ἀποφάσεις. Συναναστρέφονται μὲν μὲ ὠρισμένα πρόσωπα,
ἀλλὰ διάκεινται φιλικῶς πρὸς πάντα ἀνθρώπον. Γελοῦν εὐχα-

ρίστως, ἀλλὰ καὶ δακρύουσι εὐκόλως. Μεγάλα ἔργα δὲν ἀναλαμβάνουσι, τὰ δὲ μικρὰ ἐκτελοῦσι εὐσυνειδήτως.

4. Τοὺς ῥαθυμῶς ἀπολαύοντα. Τούτους ἀνευρίσκομεν κυρίως παρὰ τῷ λαῷ. Διάνοιαν ἔχουσι μικράν καὶ στεροῦνται παιδείας ἀνωτέρας. Εἶναι καλόκαρδοι, τὰ εὐφυλογήματα αὐτῶν εἶναι πρόχειρα, ἀνεὺ πολλοῦ πνεύματος καὶ βαθύτητος, ἀποβλέπουσι εἰς τὴν ῥαθυμίαν ἀπόλαυσις τῶν συγκεκριμένων υλικῶν ἐγγυτάτων ἀγαθῶν. Στεροῦνται ἀνωτέρων ἰδεῶν, ἀγνοοῦν, τί ἐστὶ ταχύτης ἐνεργείας· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐπάγγελμά των θεωροῦν ὡς τι δευτερεύον· διότι κυρία αὐτῶν ἀσχολία εἶναι ἡ ῥαθυμία τοῦ βίου ἀπόλαυσις. Ἐκ νεότητος ἢ σωματικῆ αὐτῶν διάπλασις παρέχει λίαν καταφανῆ τὰ γνωρίσματα τοῦ πυκνοῦ.

5. Τοὺς δραστηρίους πρακτικοὺς ἀνθρώπους. Εὐχαρίστως ἀναλαμβάνουσι οὗτοι μέγα πλῆθος πρακτικῶν ἔργων. Εἶναι ἀκαταπόνητοι, εὐκίνητοι, ζωηροί, εὐσυνειδήτοι, συμβιβαστικοί. Ἐπιδιώκουσι νὰ μετέχουσι διαφόρων συλλόγων. Ρέπουσι εἰς τὴν πολιτικὴν, εἰς τὴν ἰατρικὴν, εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν καὶ εἰς παντοίας ἐν γένει πρακτικὰς ἐργασίας. Ὀλίγοι τούτων εἶναι φιλόδοξοι, οἱ πλεῖστοι ἐργάζονται δραστηρίως χωρὶς νὰ ἀποβλέπουσι εἰς ἀξιώματα κ.λ.π.

1) Τὰ εἶδη τῆς κράσεως τῶν σχιζοθύμων.

Τῶν δὲ σχιζοθύμων διακρίνει ὁ Κρ. τὰ ἐξῆς εἶδη:

1. Τοὺς ἀριστοκρατικά καὶ εὐγενῆ φρονοῦντας. Οὗτοι ἔχουσι λίαν λεπτὸν νευρικὸν σύστημα· ἀποφεύγουσι πᾶν ὅ,τι νομίζεται κοινόν. Συναναστρέφονται μὲ αὐστηρῶς ἐκλελεγμένον ὄμιλον ἀνθρώπων. Μὲ μεγάλην σχολαστικότητα περιποιοῦνται τὸ σῶμά των. Θεωροῦν ἑαυτοὺς προσβληθέντας, ἂν τοῖς δοθοῦν νὰ φορέσουσι ἐνδύματα ἀσιδέρωτα, ρέπουσι εἰς μηδαμινότητα καὶ εἰς σχολαστικότητα περὶ τὰς συνανατροφάς. Εἶναι λίαν εὐαίσθητοι· πολλάκις μία καὶ μόνη λέξις πληγώνει αὐτοὺς καὶ ψυχραίνει πρὸς παλαιὸν φίλον. Κατέχονται ἢ ὑπ'

όνειροπόλου έκστάσεως ἢ ὑπὸ ψυχρᾶς καὶ ἀποτόμου ἀποστραφῆς πρὸς τοὺς ἄλλους. Στεροῦνται συνήθως τῶν μέσων τόνων. Κατὰ τὰς συναναστροφὰς εἶναι ὑποχρεωτικοί, διακριτικοί· πρὸς τοὺς ὀλίγους δὲ στενοὺς φίλους συναισθάνονται βαθεῖαν ἀφοσίωσιν. Ὁ λίαν ἀξιόλογος οὗτος τύπος ἐκφυλιζόμενος ἐκπίπτει εἰς τὸν τύπον τοῦ πεφυσιωμένου καὶ παρηγμακότερος, τοῦ ἀπαιθητικοῦ, τοῦ κενοῦ, τοῦ ψευδοσυναισθηματικοῦ, ἀποβαίνει δὲ τὸ ἀνδρείκελον τῶν κοσμικῶν συναναστροφῶν.

2. Τοὺς φυγοκόσμους ἰδεολόγους. Μακρὰν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οὗτοι κατασκευάζουν τὸ κράτος τῶν φιλοσοφικῶν τῶν ἰδεῶν. Ἀφοσιοῦνται μετ' αὐτοθυσίας εἰς τὸ ἐπαγγελματικὸν ἰδεῶδες των. Προτιμοῦν τὸ ἀφηρημένον, τὴν ἔρημον φύσιν καὶ τὸ δωμάτιόν των. Ἐλάχιστα συναναστρέφονται μὲ ἀνθρώπους καὶ ὀλίγους ἔχουν φίλους. Αἰωροῦνται μεταξὺ ὑπερβολικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ τοῦ συναισθήματος, ὅτι εἶναι ἀνεπαρκεῖς, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος περὶ τὸν πρακτικὸν βίον. Πολλάκις καταφρονοῦν τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ βίου εὐμάρειαν μέχρι καταπλησσοῦσης λιτότητος καὶ ἐνίοτε ἐπιβλαβοῦς παραμελήσεως τοῦ σώματος. Ἡ ἀδεξιότης αὐτῶν κατὰ τὰς συναναστροφὰς προκαλεῖ πολλάκις ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν. Ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰδεολόγων τούτων, οἱ ὁποῖοι προθύμως ἐμφανίζονται πρὸ τοῦ κοινοῦ, διὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὰς γνώμας των καὶ ἀποκτήσουν ὀπαδοὺς. Παρὰ τούτους ὑπάρχουν καὶ τινες, οἱ ὁποῖοι ἄκαμπτοι μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἄλλοι δὲ μετὰ πολλοῦ φαρισαϊσμοῦ, ἐκπροσωποῦν ἀφηρημένα ἠθικὰ ἀξιώματα, ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὴν πραγματικότητα κλπ.

3. Τὰς ψυχρὰς δεσποτικὰς καὶ ἐγωϊστικὰς φύσεις. Ἀδιάφοροι πρὸς τοὺς κινδύνους, ψυχροὶ καὶ σταθεροὶ εἶναι φύσει πεπλασμένοι νὰ διατάσσουν. Ἰσχυρὸν ἐπαγγελματικὸν συναίσθημα, μεγίστη εὐαισθησία. Λίαν εὐθικτον αὐτοσυναίσθημα, ἰσχυρὰ μνησικακία, περιφρόνησις πρὸς τὴν γνώμην τῶν ἄλλων καὶ δὴ τῶν πολιτικῶς ἀντιφρονούντων,

οἷτινες κατ' αὐτούς εἶναι ταπεινοὶ κ.τ.λ. χαρακτηρίζουν τὸν τύπον τοῦτον.

4. Τοὺς ξηροὺς καὶ χαλαροὺς. Οὐδὲν εὐφυολόγημα ἐξέρχεται ἐκ τῶν χειλέων καὶ οὐδὲν πῦρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν. Τὸ μείδιμα αὐτῶν εἶναι ἀσθενές. Περὶ τὰς χειρονομίας εἶναι ἀδέξιοι. Καταπληκτικῶς σιωπηροί, σχεδὸν ἄλαλοι οἱ πλείστοι· τινὲς δὲ ἀηδῶς φλύαροι. Φύσει ὑποτακτικοὶ ἢ τετυφωμένοι σιωπηροὶ βλάκες.

Ἐκ τῶν εἰρημένων εὐνόητον γίνεται, ὅτι τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν, αἵτινες ἀφορμῶνται ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος τῶν ὑγιῶν, κατ' οὐσίαν δὲν διαφέρουσιν ἀπὸ τῶν πορισμάτων τῶν ἐρευνῶν τῶν πασχόντων τὰς φρένας. Ἀμφοτέρωθεν δὲ διορθοῦσι καὶ συμπληροῦσιν ἄλληλα.

ια') Τὰ πορίσματα τῆς πειραματικῆς τυπολογικῆς ψυχολογίας.

Τὸ δέκατον τρίτον κεφάλαιον ὁ Κρ. ἀφιερώνει εἰς τὴν πειραματικὴν τυπολογικὴν ψυχολογίαν, τῆς ὁποίας τὰ κύρια πορίσματα ἔχουν ὡς ἑξῆς:

1. Τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα πειράματα κατέδειξαν, ὅτι σωματικὴ διάπλασις, προσωπικότης καὶ ψυχοπάθεια ἔχουσι κατ' ἀρχὴν τοιαύτην σχέσιν πρὸς ἄλληλα, ὥστε ἐξ ἑνὸς μὲν πυκνοὶ—κυκλόθυμοι—κυκλικοὶ ἐξ ἑτέρου δὲ λεπτόσωμοι—σχιζόθυμοι—σχιζόφρονες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιδρῶσιν ὁμοίως.

2. Οἱ λεπτόσωμοι φαίνονται ὄντες ὁ κύριος σωματικὸς τύπος τῆς ομάδος τῶν σχιζοθύμων. Οἱ ἀθλητικοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιδρῶσιν ὁμοίως μὲν μετὰ τοὺς λεπτοσώμους, ἀλλὰ ἀσθενέστερον. Αἱ ομάδες τῶν δυσπλάστων οὐ μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πειραματικῶς—ψυχολογικῶς παρουσιάζουν μεγάλας παραλλάγας.

3. Οἱ μὲν πυκνοὶ ἀντιλαμβάνονται ὀξύτερον τὰ χρώματα, οἱ δὲ λεπτόσωμοι τὰ σχήματα, τὰς μορφάς.

4. Ἀπαντες οἱ λεπτόσωμοι ἔχουσι πολὺ ἰσχυροτέραν ἢ οἱ

πυκνοί τὴν ἰδιότητα τοῦ χωρίζου, τοῦ ἀναλύειν σύνθετον τι ψυχικὸν γεγονός εἰς τὰ ἐπὶ μέρους, τοῦ ἀποσχίζου ἐκ τοῦ ὅλου ἐκάστοτε συνειδητοῦ ψυχικοῦ φαινομένου μερικόν τι.

5. Οἱ λεπτόσωμοι ρέπουν πολὺ ἰσχυρότερον τῶν πυκνῶν εἰς τὴν παράτασιν, δηλαδή εἰς τὴν ἐπὶ μακρὸν διατήρησιν ψυχικοῦ τινος γεγονότος ἐν τῇ συνειδήσει.

6. Οἱ λεπτόσωμοι παρουσιάζουσι συχνότερον ἐμμέσους καὶ ἀλματώδεις συνειρμούς· οἱ πυκνοὶ ἐπιτελοῦν μᾶλλον συναισθηματικούς, οἱ δὲ λεπτόσωμοι μᾶλλον ξηροὺς συνειρμούς· οἱ μὲν πυκνοὶ ἀρέσκονται εἰς λεπτομερεῖς συγκεκριμένων ἀντικειμένων περιγραφάς· οἱ δὲ λεπτόσωμοι παρέχουσι μᾶλλον ὑποκειμενικάς.

7. Καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὸ πείραμα ἀποδεικνύουσι, ὅτι οἱ λεπτόσωμοι διανοοῦνται βαθύτερον, ἐντονώτερον, ἀφηρημένως, ἀναλυτικῶς, λίαν ἐμόνως καὶ ἐνίοτε μετὰ παραδόξων διανοητικῶν ἀλμάτων· μεταβάλλουσι δὲ τὰ πράγματα τοῦ ἔξω κόσμου ὑποκειμενικῶς. Οἱ πυκνοὶ τοῦναντίον διανοοῦνται μᾶλλον κατ' ἔκτασιν, ἀντικειμενικῶς, συνθετικῶς· ἡ διάνοια αὐτῶν εἶναι εὐκίνητος καὶ διορίζεται ἰσχυρότερον ὑπὸ τοῦ ἔξω κόσμου· τὰ δὲ συναισθήματα αὐτῶν εἶναι ἀφελῆ.

8. Πειραματικῶς πολλαὶ ἀνευρίσκονται ὁμοιότητες πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Bleuler περὶ σχιζοφροσύνης καὶ ἐν γένει πρὸς τὰς κλινικὰς παρατηρήσεις.

Ὅθεν καὶ αἱ οἰκείαι πειραματικαὶ ἐρευνᾶι συμφωνοῦν πρὸς τὰς εὐρείας κλινικὰς παρατηρήσεις καὶ πρὸς τὰς παρατηρήσεις ὑγιῶν, ἐφ' ὧν κυρίως στηρίζονται αἱ ἐρευνᾶι τοῦ Κρ. περὶ τῆς σχέσεως τῆς συστάσεως τοῦ σώματος πρὸς τὸν χαρακτήρα.

ιβ') Οἱ μεγαλοφυεῖς.

Λίαν ἐνδιαφέρον εἶναι καὶ τὸ περὶ τῶν μεγαλοφυῶν κεφάλαιον.

Εἰς τὰς κράσεις τῶν κυκλοθύμων ὑπάγουσι ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν οἱ πραγματοκρατικοὶ (Realists) καὶ οἱ εὐθυμογράφοι. Πρὸς διασάφησιν τῆς γνώμης ταύτης ἐξε-

τάζει ψυχολογικῶς πολλοὺς ἰδίᾳ γερμανοὺς λογοτέχνας λαμβάνων ὑπ' ὄψει μόνον τὴν κρᾶσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν μεγαλυτέραν ἢ μικροτέραν πνευματικὴν αὐτῶν σημασίαν, οὐδὲ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπίδρασιν τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς. Τοιοῦτους ἀναγράφει τὸν Λούθηρον, τὴν μητέρα τοῦ Γκαίτε, τὸν Γ. Κέλλερ κ.ἄ. Πάντες οὗτοι εἶχον σῶμα πυκνόν, ψυχικῶς δὲ οὗτος μὲν ἔπαθε περιοδικὴν μελαγχολίαν, ἐκεῖνος δὲ θυμικὰς τινὰς διαταραχὰς. Μέσοι μεταξύ τοῦ τύπου τῶν κυκλοθύμων καὶ τοῦ τῶν σχιζοθύμων, μᾶλλον δὲ πρὸς τούτους κλίνοντες, εἶναι ὁ Χάϊνε, ὁ Βολταίρος, Φρειδερίκος ὁ Μέγας, ὁ Νίτσε, ὁ Ζολά, ὁ Ίψεν, ὁ Γερ. Χάουπτμαν. Εἰς τοὺς σχιζοθύμους καλλιτέχνας δύνανται νὰ καταλεχθοῦν ὁ Σίλλερ, ὁ Οὐλλανδ, ὁ Τουρκουᾶτος Τάσος. Πάντων τούτων ἡ σωματικὴ διάπλασις μαρτυρεῖ ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῆς σχιζοθυμίας των. Ὁ Γκαίτε καὶ ὁ Σαίξπηρ εἶναι μεικτοί.

Παρὰ μὲν τοῖς κυκλοθύμοις ὑπερέχει ἡ ἰκανότης εἰς ἐπικὴν ἀντικειμενικὴν διήγησιν καὶ ἀφελῆς πρὸς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν κλίσις, παρὰ δὲ τοῖς σχιζοθύμοις ἔκδηλος εἶναι ἡ ὑπεροχὴ λυρικῶν καὶ δραματικῶν στοιχείων. Τραγικὸς δὲ ποιητὴς ἀξιὸς λόγου εἶναι ἀδιανόητος ἄνευ ἰσχυρῶν σχιζοθυμικῶν προδιαθέσεων.

Παρὰ τοῖς κυκλοθύμοις, καὶ δὴ τόσῳ ἰσχυρότερον ὅσῳ καθαρώτερον ἐμφανίζεται παρ' αὐτοῖς ἡ κυκλοθυμία, κρατεῖ γλῶσσα δημοτικὴ, πλήρης εἰκόνων, εἰς τὸ σύνθητες αἰσθητὸν περιβάλλον ἀναφερομένη· τούναντίον ἡ γλῶσσα τῶν σχιζοθύμων (καὶ αὐτῶν τῶν ποιητῶν) εἶναι ὑψηλοτέρα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα καὶ καθαρωτέρα καὶ τῆς δημῶδους ἰκανῶς ἀπέχουσα.

Ἐν ταῖς εἰκαστικαῖς τέχναις εὐρίσκομεν ὁμοία πρὸς τὰ ἐν τῇ ποιήσει. Ἐναντιοθετικῶς σχιζοθύμος ὑπῆρξεν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος. Ὡσαύτως ἄνευ ἀμφιβολίας τινὲς ἔργον σχιζοθύμων εἶναι ἡ καλουμένη ἐξ ὑποκειμένου (Expressionismus) τέχνη.

Ἐκ τῶν διακεκριμένων δὲ ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων ὁ συγγραφεὺς, κατόπιν ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν εἰκόνων ἢ φωτογρα-

φιῶν 60 θεολόγων, φιλοσόφων καὶ νομομαθῶν εὗρεν: 35 λεπτοσώμους, 15 λίαν μεικτοὺς καὶ μόνου 9 πυκνοὺς. Ἐν ἱατρικῷ δὲ λεξικῷ εἰκονογραφημένῳ εὗρεν ἐκ διασῆμων ἱατρῶν 68 πυκνοὺς, 39 μεικτοὺς καὶ 11 λεπτοσώμους ἢ ἀθλητικούς. Ἐντεῦθεν συνάγομεν, ὅτι παρὰ τοῖς ἀσχολουμένοις περὶ τὰς θεωρητικὰς, ἀφηρημένας ἐπιστήμας, (μεταφυσικὴν, μαθηματικά, θεωρητικὴν φυσικὴν κλπ.) ἀσφαλῶς ἐπικρατεῖ ἡ κρᾶσις τῶν σχιζοθύμων, παρὰ δὲ τοῖς ἀσχολουμένοις περὶ τὰς περιγραφικὰς, φυσικὰς, ἐπιστήμας κρατεῖ ἡ κρᾶσις τῶν πυκνῶν. Πυκνοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης σκαπανεῖς, ὁ Svieten ὁ Boerhave καὶ Alb. Haller. Πυκνοὶ ὑπῆρξαν ὁ Gall, ὁ Darbvinos, ὁ R. Meyer, ὁ Bunsen, ὁ R. Koch.

Τούναντίον σχιζόθυμοι (λεπτόσωμοι) ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι μαθηματικοὶ Κοπέρνικος, Κέπλερος, Λεϊβνίτιος, Νεύτων, Φαραντάυ. Μαθηματικοὶ ἀνήκοντες εἰς τοὺς πυκνοὺς εἶναι σπάνιοι. Ἐναντιοφροσύνη εἶναι ἡ σχιζοθυμία τῶν μεγάλων συστηματικῶν φιλοσόφων. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν, ὁ Κάντιος, ὁ Λώκκιος, ὁ Σπινόζας, ὁ Λότσε, ὁ Βολταῖρος, ὁ Φίχτε κλπ. Ἐκ τῶν μεγάλων δὲ πολιτικῶν καὶ ἡρώων ἀνευρίσκει ὁ συγγραφεὺς ἀνήκοντας ἄλλους μὲν εἰς τοὺς κυκλοθύμους, ἄλλους δὲ εἰς τοὺς σχιζοθύμους. Οἱ κυκλοθύμοι πολιτικοὶ διακρίνονται διὰ τὴν τόλμην, τὴν συχνάκις ἀπερίσκεπτον, διὰ τὴν εὐκινησίαν καὶ εὐστροφίαν, διὰ τὴν δημοτικότητα καὶ τὴν πρακτικότητα ἢ διὰ τὴν ἐξαίρετον ὀργανωτικότητα ἢ διὰ τὴν συνδιαλλακτικότητα. Ἐλλείπει ὁμως παρ' αὐτοῖς αὐστηρότης χαρακτῆρος, ἀνωτέρα ἰδεολογία, ἢ μετ' αὐστηρᾶς ἀκολουθίας τήρησις ἀρχῶν καὶ μεθόδων. Ὅπου δὲ παρατηροῦνται τινες τῶν ἀρετῶν τούτων, πρόκειται περὶ ἀρχικῆς συγχωνεύσεως μετὰ σχιζοθυμικῶν προδιαθέσεων. Λαμπρὸν παράδειγμα κυκλοθύμου πολιτικοῦ εἶναι ὁ Mirabeau· ὡσαύτως κυκλοθύμος ἦτο ὁ Blücher.

Οἱ δὲ ἡρώες τῆς κράσεως τῶν σχιζοθύμων διακρίνονται διὰ τὴν ἀγνὴν ἰδεολογίαν καὶ ἠθικολογίαν, διὰ τὴν αὐστηρὰν ἀκολουθίαν καὶ ἐπιμονήν, διὰ τὴν λιτότητα καὶ σπαρτιατικὴν αὐστηρότητα, διὰ τὴν ψυχρότητα πρὸς τὴν τύχην τοῦ

συγκεκριμένου ατόμου, διὰ τὸ ἰσχυρὸν ὅμως διαφέρων πρὸς τὴν δυστυχίαν τῶν ἀδυνάτων καὶ πασχόντων ἐν γένει, τῶν καταπιεζομένων λαϊκῶν μαζῶν, διὰ τὴν ἰσχυρὰν κλίσιν πρὸς τὰς μεγάλας ἰδέας.

Τοὺς μεγάλους σχιζοθύμους ἐν γένει χαρακτηρίζει εὐγένεια, μεγαλοφροσύνη, τὸ ἀνένδοτον εἰς τὰς δυσχερεῖς τοῦ βίου περιστάσεις, ἀκαμψία, καθαρότης καὶ ἐνότης προσωπικότητος καὶ ἐξάιρετος ἠρωϊσμός.

Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν, ὁ Καλβῖνος, ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας, ὁ Ροβερπίερος.

Ταῦτα περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Κρέτσεμ. Προβαίνομεν δὲ νῦν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ C. G. Jung.